

اعتبارسنجی سیره عقلا در مسائل اصول فقه

احمد صابری مجد^۱، فریبا سعادت^۲

^۱ دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، پردیس فارابی دانشگاه تهران

^۲ دانش‌آموخته سطح سوم جامعه الزهرا (س) حوزه علمیه خواهران قم

چکیده

به سیره عقلا به عنوان دلیل مستقلی برای چهار مسئله مهم اصولی که عبارت‌اند از: ظواهر، خبر واحد، قول اهل لغت، استصحاب تمسک شده است. هنگامی استدلال به سیره عقلا تام است که چهار مقدمه آن احراز شود. آن مقدمات عبارت است از: اثبات اصل وجود سیره عقلاییه بین همه عقلا (مقدمه اول)، امکان وجود سیره در احکام مولویه عرفیه که بین مولی و عبد است (مقدمه دوم)، عدم مانع از اتحاد مسلک شارع با عقلا در عمل به سیره (مقدمه سوم)، اثبات عدم ردع و منع صریح و آشکاری از جانب شارع مقدس از سیره (مقدمه چهارم). از آنجا که باید به وجود هر یک از این مقدمات در بحث‌های مسائل اصولی مطرح شده قطع حاصل شود. این پژوهش به بررسی و اثبات هر یک از مقدمات سیره عقلا در مسائل مطرح شده می‌پردازد. و به این نتیجه می‌رسد که سیره عقلاییه به عنوان دلیل در دو بحث ظواهر و خبر واحد روشن است و هر یک از مقدمات چهارگانه آن احراز می‌شود ولی در بحث استصحاب هر چند که مقدمه دوم و سوم آن احراز نمی‌شود ولی با وجود دو شرط وجود استصحاب در زمان معصوم و جریان آن در امور شرعی، مقدمات سیره عقلاییه تمام می‌شود. در بحث قول لغوی که اساساً او را نمی‌توان خبره دانست هیچ کدام از مقدمات احراز نمی‌شود. روش تحقیق در این نوشتار توصیفی تحلیلی است و با ابزار فیش برداری و کتابخانه ای است.

واژه‌های کلیدی: سیره عقلا، ظواهر، خبر واحد، قول لغوی، استصحاب، اصول فقه

مطالعات علوم سیاسی، حقوق و فقه

دوره ۵، شماره ۲، تابستان ۱۳۹۸، صفحات ۱۰۹-۱۲۰